

نقش شستشوی پرینه بر باکتریوری منتج از باکتری های گرم مثبت در بیماران بستری دارای کاتتر ادراری ثابت: کلرهگزیدین یا نرمال سالین؟

The effect of perineal washing on gram positive bacteriuria in patients with indwelling urinary catheters: Chlorhexidine Gluconate or normal saline?

پروانه افشار، آریتا کریمی، منیره غزائیان، محمدرضا نوایی فر، رسول ظفرمند

معاونت درمان، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

Afshar164@yahoo.com

مقدمه: عفونت دستگاه ادراری شایع ترین عفونت مرتبط با مراقبت های بهداشتی Nosocomial/ Hospital infection است که غالباً بدلیل استفاده طولانی مدت و نامناسب از کاتتریزاسیون ادراری ایجاد می شود. میکروارگانسیم های کلونیزه شده در پوست پرینه و اطراف مجرای ادرار ممکن است از طریق سطوح خارجی کاتتر ادراری وارد سیستم ادراری شده و باعث عفونت CAUTI شود. در صورت عدم استفاده از روش های مراقبتی صحیح در نهایت CAUTI منجر به نارسایی کلیه و دیالیز، باکتریمی و اندوکاردیت می گردد. علاوه بر عدم حصول نتیجه مطلوب در درمان پزشکی، سبب افزایش مدت بستری و هزینه های تمام شده بیمارستان، و خطر مرگ بخصوص در کشورهای در حال توسعه از طریق افزایش خطاهای پزشکی (Medical errors) می شود. پژوهش کارآزمایی بالینی حاضر با هدف ارزیابی و قیاس روش های شستشوی پرینه با محلول کلرهگزیدین ۰.۲٪ و نرمال سالین بر میزان عفونت ادراری منتج از باکتری های گرم مثبت مرتبط با کاتتر (CAUTI) در بیماران CVA و اختلال مغزی دارای کاتتر ادراری ثابت بستری در بخش های مراقبت ویژه و مغزو اعصاب بیمارستان آموزشی درمانی بوعلی سینا ساری، ضمن کسب کد اخلاق از دانشگاه علوم پزشکی مازندران در یک دوره ۴ ماهه سال ۱۴۰۲ صورت پذیرفت.

روش کار: مطالعه فوق بر روی ۳۰۰۰ بیمار بستری که فاقد عفونت اولیه میکروبی ادراری بودند انجام شد. نیمی از بیماران در گروه سالین و بقیه در گروه کلرهگزیدین (۱۵۰۰ مورد هر گروه) قرار گرفتند. شستشوی روزانه ناحیه پرینه (Foly Care) به روش استریل و یکبار در روز انجام شد. در صورت بروز علائم عفونت ادراری در بیمار مثل تب و پیوری، ۴۸ ساعت بعد از کاتتر گذاری، نمونه ادرار بیماران کشت داده شد و در صورت مثبت شدن جواب آزمایش کشت باکتریایی هر بیمار (با معیارهای ورود به پژوهش)، تست آنتی بیوگرام نیز برای وی انجام شده و در لیست عفونت های بیمارستانی قرار گرفت. داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS 21 و با استفاده از آزمون های t مستقل، مجذور کای و آزمون دقیق فیشر در سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: دو گروه از نظر سن، جنس، مصرف آنتی بیوتیک، بیماری های زمینه ای، مصرف مایعات و برون ده ادرار تفاوت معنی داری نداشتند. پس از مداخله، بروز عفونت ادراری منتج از باکتری های گرم مثبت در گروه کلرهگزیدین با یک مورد استافیلوکوکوس ساپروفیتیکوس به طور قابل توجهی کمتر از گروه نرمال سالین با ۱۱ مورد (۶ مورد استافیلوکوکوس اپیدرمیس، ۴ مورد استافیلوکوکوس ساپروفیتیکوس و یک مورد استافیلوکوکوس اورئوس) بود.

بحث و نتیجه گیری: نتایج مطالعه فوق نشان داد که شستشوی ناحیه پرینه با محلول کلرهگزیدین نسبت به نرمال سالین باعث کاهش بروز CAUTI در بیماران بستری دارای کاتتر ادراری ثابت گردید. با توجه به اینکه محلول کلرهگزیدین گلوکونات دارای خاصیت همزمان پاک کنندگی و ضدعفونی کنندگی بوده، با قدرت اتصال و چسبندگی قوی خود بر طیف وسیعی از میکروارگانیسم های بیماری زای مولد عفونت های بیمارستانی از جمله باکتری ها، ویروس ها، قارچ ها، مایکوباکتری ها تأثیر می گذارد. کلرهگزیدین در شرایط مطلوب با آزادسازی تدریجی و طولانی مدت، اثر ضد میکروبی ماندگار و بسیار بالای حداقل حدود ۶ ساعت دارد، و ضمن دارا بودن حداقل اثر جانبی، علاوه بر شستشوی دهان، دارای کاربردهای غیردهانی موضعی، در ضدعفونی پوست و حتی لوازم بیمارستانی است. لذا پیشنهاد مراقبت پرینه بطریق فوق به بعنوان راه حلی مناسب در کاهش/ حذف بروز مشکل CAUTI ارائه می گردد. تا در جهت ارتقاء ایمنی و کیفیت خدمات ارائه شده بیمار، و کاهش خطای پزشکی، در اتخاذ و جهت بخشی عملیاتی، برنامه ریزی و سیاست گذاری های خرد و کلان مؤثر و قابل اطمینان، بهداشتی-درمانی مسئولین مرتبط در این خصوص مفید واقع گردد.

کلمات کلیدی: کلرهگزیدین، کاتتر ادراری ساکن، عفونت ادراری، عفونت بیمارستانی